

**ХҮНИЙ ЭРХИЙН ҮНДЭСНИЙ КОМИССЫН МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ХҮНИЙ ЭРХ, ЭРХ
ЧӨЛӨӨНИЙ БАЙДЛЫН ТАЛААРХ 23 ДАХЬ ИЛТГЭЛИЙГ ХЭЛЭЛЦСЭН ТАЛААРХ
ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2024 оны 04 дүгээр
сарын 23-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Амартүвшин

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос 2024 оны 03 дугаар сарын 29-ний өдөр Улсын Их Хуралд ирүүлсэн Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 23 дахь илтгэлийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 112 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу Хууль зүйн байнгын хороо 2024 оны 04 дүгээр сарын 16, 23-ны өдрүүдэд сэдэв тус бүрээр хэлэлцлээ.

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 23 дахь илтгэлийг Байнгын хорооны хуралдаанд Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга Д.Сүнжид болон сэдэв тус бүрийг хариуцсан илтгэгч гишүүд танилцуулсан болно.

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 23 дахь илтгэлийг судалгаа, тайлан, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, иргэдээс ирүүлсэн гомдол, мэдээлэл, дүгнэлтэд үндэслэн дараах 7 сэдвийн хүрээнд бэлтгэсэн байна. Үүнд:

1.2022 оны хүрээлэн буй орчны асуудлаар 180 улсыг хамруулсан индексийн үзүүлэлтээр Монгол Улс 155 дугаар байранд байгаа бөгөөд, агаар, хөрс, усны бохирдол нь үндэсний болон олон улсын стандартын үзүүлэлтээр ноцтой түвшинд хүрсэн тул орчны чанарыг зохистой түвшинд хүргэх, аюулгүй орчны стандартын хэрэгжилтийг хангах асуудлыг харгалзан эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийн хэрэгжилт, нөхцөл байдлын талаар;

2.Монгол Улсын боловсролын салбар дахь бодлого, эрх зүйн зохицуулалтад тасралтгүй шинэчлэл хийгдэж байгаа хэдий ч хүн амын амьжиргааны түвшин, хөдөлмөр эрхлэлт, шилжилт хөдөлгөөн, хот суурин газрын хүн амын хэт нягтрал, суурьшлын тархалтаас шалтгаалан боловсролын үйлчилгээг эрх тэгш, чанартай хүргэж чадахгүй байгаа асуудлыг харгалзан боловсролын салбар дахь хүний эрхийн нөхцөл байдлын талаар;

3.Монгол Улсад 2022 оны байдлаар 1282373 хүүхэд бүртгэгдсэнээс хагас өнчин 36363, бүтэн өнчин 2911, байнгын асаргаа шаардлагатай хөгжлийн бэрхшээлтэй 12882 хүүхэд байна. Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо сүүлийн 5 жилийн хугацаанд буурсан, харин хагас өнчин хүүхдийн тоо болон байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхдийн тоо өсөж байгаа асуудлыг харгалзан хүүхдийн эрхийн зарим асуудлын талаар;

4.Сүүлийн жилүүдэд гарч буй гэмт хэрэг зөрчлийн дийлэнх нь гэр бүлийн орчинд үйлдэгдэж, цагдаагийн байгууллагын дуудлага мэдээллийн эхний дөрөвт гэр бүл, ахуйн хүрээний дуудлага мэдээлэл эзэлж байгаа бөгөөд хүүхдийн эсрэг үйлдэгдэж буй гэмт хэрэг, зөрчлийн дийлэнх нь гэр бүлийн орчинд эцэг, эхийн зүгээс үйлдэгдэж байгаа асуудлын хүрээнд гэр бүлийн харилцаан дахь жендэрийн эрх тэгш байдал, хүний эрхийн зарим асуудлын талаар;

5.Монгол Улс дахь хүний эрхийн чиглэлээр ажилладаг иргэний нийгмийн хүний эрх хамгаалагчид болон байгаль орчны чиглэлээр ажилладаг хүний эрх хамгаалагчид болох байгаль хамгаалагч, экологийн цагдаагийн албан хаагч, Төрийн бус байгууллагын ажилтан, идэвхтнүүдийг оролцуулан хийсэн “Иргэний нийгэм болон байгаль орчны чиглэлээр ажилладаг хүний эрх хамгаалагчдын эрхийн хэрэгжилт” судалгааны талаар;

6.Хорих ял эдлээд суллагдсан хүмүүсийн нийгэм, эдийн засаг, соёлын эрхийн хэрэгжилтэд дүн шинжилгээ болон социологийн анализ хийн, холбогдох хууль тогтоомж, Комиссоос хийсэн хяналт шалгалтын материал, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны харьяа байгууллага, төв, орон нутгийн төрийн захиргааны болон иргэний нийгмийн байгууллагаас ирүүлсэн албан ёсны тайлан, мэдээллийн талаар;

7.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний амьдралын чанарын үзүүлэлтүүд тэдний улс төрийн оролцоонд хэрхэн нөлөөлж байгааг өргөн хүрээнд тодорхойлохыг зорьж, хууль, эрх зүйн орчин, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн нийгэм, соёл, эдийн засаг, дэд бүтэц болон мэдээллийн хүртээмжийн байдал, хувь хүний өөрийн үнэлэмж, бие даах чадвар, улс төрийн оролцооны идэвх, сонгох, сонгогдох эрхийн нөхцөл байдлыг судалсан талаар илтгэлийг боловсруулсан байна.

Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир Монгол Улсад эмийн чанар, үнэ, хяналт бүртгэлийн тогтолцоо алдагдсан нь хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхтэй салшгүй холбоотойг дурдаад энэ асуудлаар Комиссын зүгээс хяналт шалгалт хийсэн эсэх, цаашид хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа ажлын талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Мөнхцэцэг, Д.Цогтбаатар нар Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын гишүүний шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаар асуулт асууж, хариулт авсан бөгөөд Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын гишүүний шаардлага, зөвлөмжийг байгууллага, албан тушаалтан, хуулийн этгээд заавал биелүүлэх үүрэгтэйг дурдаад, цаашид биелэлтэд хяналт тавьж ажиллах талаар үг хэлсэн болно.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 112 дугаар зүйлийн 112.4 дэх хэсэгт “Энэ хуулийн 112.2.2, 112.2.8, 112.2.12-т заасан танилцуулга, мэдээллийг холбогдох Байнгын хороо нэгдсэн хуралдаанд заавал танилцуулах бөгөөд бусад тайлан, илтгэл, мэдээллийг холбогдох Байнгын хороо хэлэлцээд шаардлагатай гэж үзвэл нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж болно.” гэж заасны дагуу Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх Монгол Улс дахь Хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 23 дахь илтгэлийг чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын 23 дахь илтгэлийг хэлэлцсэн талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**ХУУЛЬ ЗҮЙН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Д.ЦОГТБААТАР